

Sarajevo 20.03.2017.
Aner Žuljević, delegat

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
PARLAMENT FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
DOM NARODA.

n/r gospođe Lidija Bradara, predsjedavajuća

Na osnovu članova 177 i 178 Poslovnika o radu Domu naroda Parlamenta FBiH, podnosim

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
PARLAMENT FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
DOM NARODA
SARAJEVO

Primjena:	20-03-2017		
Odg. jed.	Broj	Priloga	Vrijednost
02 - 02 -	405	16	10x

AMANDMANE

Na Prijedlog zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju FBiH

Amandman I.

U članu 1, u četvrtom redu nastavak teksta iza zagrade se mijenja i glasi :

„prava i obaveze na osnovu tih osiguranja, način finansiranja,prikupljanja, rasподjele i transfera sredstava za namjene utvrđene ovim zakonom,te ostvarivanje nadzora i kontrole provođenja ovog zakona.“

Obrazloženje

Amandmanom se predlaže da se kao predmet zakona naznači način finansiranja,prikupljanja, rasподjele i transfera sredstava za pojedine namjene,te ostvarivanje nadzora i kontrole provođenja zakona.

Amandman II

U članu 2.tačka a)iza riječi „nastanka“ dodati riječ „starosti“,a u nastavku dodati riječ „rizika“.

U istoj tački ,umjesto teksta „osiguranika, odnosno korisnika prava“, treba da stoji tekst „prava utvrđena zakonom“.

U tački b) iz teksta u zagradi brisati riječ „dobrovoljno osiguranje“ i na kraju teksta brisati zarez i dodati tekst „i fizičko lice koje je osigurano na dobrovoljno penzijsko i invalidsko osiguranje“.

U tački f) u tekstu u zagradi iza riječi „starosna“, dodati riječ „srazmjerna“.

U tački i) umjesto riječi „tjelesne“, treba stajati riječ „fizičke“.

U istom članu iza tačke j) dodaju se tačke k), l), lj) - pojmovna značenja:

„k) Prikupljanje podrazumjeva sistem naplate sredstava i transfera na račun nosioca osiguranja,

l) Raspodjela podrazumjeva sistem alokacije i distribucije sredstva iz javnih prihoda: dažbina (poreza i doprinos), kreditnih sredstava i sredstava po osnovu prodaje javne imovine (finansijske i nefinansijske).

lj) Izvršenje podrazumjeva način transfera sredstava po osnovu penziskog osiguranja na korisnike.“

Obrazloženje

Penzionim osiguranjem se na temelju generacijske solidarnosti osiguravaju novčana davanja u starosti („dajem da bih dobio“), pa starost nije rizik, već biološki proces, pa se stoga ispred riječi „starosti“ briše riječ „rizika“.

U istoj tački se preciznije definira da članovi porodica umrlih osiguranika i korisnika, imaju prava utvrđena zakonom.

U tački b) se briše dio teksta u zagradi koji se ne odnosi na radnu aktivnost i prezivira da je osiguranik i fizičko lice dobrovoljno osigurano za slučaj starosti, bolesti i invalidnosti.

U tački f) tekstu u zagradi se dopunjava naznakom da se pod pojmom „penzije“ podrazumijeva i srazmjerna penzija.

U tački i) riječ tjelesna onesposobljenost je širi pojam od fizičke onesposobljenosti koja može nastati kao posljedica povrede na radu ili profesionalne bolesti.

U istom članu dodaju se nove tačke k), l) i lj), kojima se definira značenje pojmove koji trebaju biti predmet ovog zakona, shodno Amandmanu I.

Amandman III

U članu 4.u stavu (1) dodaje se tačka f) koja glasi:

„f) pravo na srazmjernu penziju“;

iza stava (3) dodaje se stav(4) koji glasi:

„(4) Obim prava koji ne zavisi od uslova za ostvarivanje prava iz predhodnog stava i izvori finansiranja tih prava, utvrđuju se posebnim propisom.“

Obrazloženje

Činjenica je da u okviru penzijskog sistema, po osnovu međudržavnih sporazuma i sporazuma između entiteta, postoje srazmjerne penzije stečene u dvije države ili dva entiteta, a koje nisu

zakonski institucionalizirane. Posebno je važno urediti pitanje prava na porodičnu penziju po ovom osnovu iz smrti korisnika. Isto tako, pravedno je da lica koja su napunila 65 godina starosti, a imaju staž osiguranja manji od zakonom propisanog (najmanje 15 godina), da po osnovu uplaćivanja doprinosa za staž osiguranja od najmanje jedne godine efektivnog staža osiguranja, ostvare pravo na novčana davanja za starost (srazmernu penziju), što će ojačati povjerenje u sistem i manje opteretiti opće prihode budžeta za pružanje socijalne sigurnosti starih osoba.

Dodavanjem novog stava (4) precizira se da se za obim prava koja ne zavise od penzijskog staža, visine placa i uplaćenih doprinosa, zakonom ili drugim propisom moraju precizirati osnovi po kojima se mogu steći prava iz penzionog i invalidskog osiguranja, kao i izvori finansiranja tih prava, kako bi se osigurala dugoročna održivost Fonda PIO/MIO na sistemu generacijske solidarnosti.

Amandman IV

U članu 7 stav (2) brisati tekst „iz oblasti organizacije penzijskog i invalidskog osiguranja u Federaciji Bosne i Hercegovine (u dalnjem tekstu: Federacija)“ kao nepotreban.

Obrazloženje

Kako je zakonom precizirano da se organizacija, organi upravljanja, rukovođenja, nadzor i druga pitanja značajna za rad nosioca osiguranja uređuju posebnim zakonom, suvišno je navoditi ostatak teksta.

Amandman V

U članu 12, iza tačke g) dodaje se tačka h) koja glasi:

„h) osoba koja ostvaruje prihod i koja je upisana u registar obveznika poreza na dohodak od samostalne djelatnosti, a nije osigurana po drugom osnovu.“

Obrazloženje

Amandmanom se daje mogućnost povećanja obuhvata populacije sistemom PIO/MIO u postupku razmjene informacija Poreske uprave i Fonda, što je jedan od ciljeva reforme.

Amandman VI

Član 14.mijenja postaje stav (1) istog člana.

Iza stava (1) dodaju se stavovi (2),(3), (4),(5) i (6) koji glase:

„(2) Osiguranik poljoprivrednik je i fizičko lice – nosilac ili član porodičnog poljoprivrednog gazdinstva, koje je upisano u Registar porodičnih poljoprivrednih gazdinstava, koje ima opću zdravstvenu sposobnost i koje nije obavezno osigurano po drugom osnovu.

(3) „Porodično poljoprivredno gazdinstvo“ je samostalna privredna i socijalna jedinica zasnovana na vlasništvu, posjedovanju , zakupu ili upotrebi proizvodnih resursa i upravljanju porodice u obavljanju poljoprivredne djelatnosti kao jedinog ili glavnog zanimanja, u kojoj nosilac poljoprivrednog gazdinstva zajedno sa punoljetnim članovima svog domaćinstva, obavlja poljoprivrednu proizvodnju, te je kao takvo upisano u Registar porodičnih gazdinstava.

(4)) Nosilac porodičnog poljoprivrednog gazdinstva je fizičko lice ovlašteno od svih punoljetnih članova gazdinstva da u svojstvu odgovornog lica predstavlja porodično poljoprivredno gazdinstvo.

(5) Član poljoprivrednog gazdinstva,u smislu ovog zakona,je lice koje živi i radi na porodičnom poljoprivrednom gazdinstvu.

(6) Osiguranik poljoprivrednik u smislu stava (2) ovog člana je nosilac porodičnog poljoprivrednog gazdinstva i najmanje jedan član poljoprivrednog gazdinstva sa navršenih 15 godina života,ukoliko nije osiguran po drugom osnovu.

Obrazloženje

Amandmanom se precizira da je osiguranik poljoprivrednik, u smislu zakona i fizičko lice,nosilac ili član porodičnog poljoprivrednog gazdinstva,koje je upisano u Registar porodičnih poljoprivrednih gazdinstava (jer postoji poseban Registar pravnih lica koja se bave poljoprivrednom djelatnošću)), pojašnjava pojam porodičnog poljoprivrednog gazdinstva nosioca i člana poljoprivrednog gazdinstva i utvrđuje broj članova poljoprivrednog gazdinstva koji može biti osiguranaranik,čime se otvara mogućnost obaveznog osiguranjanja supruga nosioca porodičnog domaćinstva (princip ravnopravnosti u pravima po osnovu rada) i proširuje obuhvat osiguranika u sistem PIO,što je jedan od ciljeva reforme.

Amandman VII

U članu 17.iza stava (1),dodaje se stav (2) koji glasi:

„(2) osoba je obavezno osigurana i za slučaj bolesti koja je nastala kao posljedica obavljanja poslova u okolnostima iz stava (1) ovog člana..

Obrazloženje

Evropskim zakonikom o najnižim standardima penzije i invalidske zaštite su nabrojena prava: na liječenje, na davanje za privremenu spriječenost za rad, na davanja za trajnu potpunu ili djelomičnu nesposobnost za rad, te davanja za slučaj smrti hranitelja obitelji. Obzirom da se ovim članom uređuje osiguranje pod određenim okolnostima (požar, poplava, zemljotres i druge nepogode prouzrokovane višom silom) kojima se ispoljava najviši nivo solidarnosti i humanosti, amandmanom se predlaže obuhvat osiguranja za rizik od bolesti kao posljedice obavljanja zadatka u tim okolnostima. Ovom mjerom se prevenira nastupanje invalidnosti i podstiče duži ostanak na tržištu rada.

Amandman VIII

U članu 24 iza stava (1) dodaju se novi stavovi (2) i (3) koji glase:

„(2) Za određivanje visine starosne penzije osiguraniku ženi, navršeni efektivni staž osiguranja se uvećava za 5%.”

(3) Doprinos za osiguranika ženu iz stava (2) ovog člana obračunava i uplačuje Ministarstvo za rad i socijalnu politiku .

Obrazloženje

Kako istraživanja pokazuju, u 2014. godini u BiH stopa zaposlenosti žena iznosila je 23,2 posto a muškaraca 40,9 posto, dok je stopa nezaposlenosti žena iznosila 30,7 posto a muškaraca 25,8 posto. Žene su u pravilu imale manje šanse za zaposlenje, a i kada je dobiju, radi se o manje plaćenim poslovima, često su izložene otkazu ne samo u slučaju trudnoće, nego i zbog porođaja posebno samohrane majke. Starije radnice i žene sa invaliditetom, su najčešće kao "tehnološki" višak prve dobijale otkaze u procesu privatizacije.

Zbog iznesenih razloga žene su u startu u nejednakom položaju sa muškarcima u pogledu ispunjavanja uslova za penziju i u pogledu visine penzije. Zbog toga je predloženi amandman mjera poboljšanja položaja žena u penzijskom i invalidskom osiguranju. Kako zaštita žene radnice spada u domen federalnog ministarstva za rad i socijalnu politiku, to se obaveza uplate doprinosa odnosi na njegov resor.

Amandman IX

U članu 33. stav (1) mijenja se i glasi:

„(1) Radna mjesta na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem i stepen uvećanja staža po tom osnovu,Odlukom utvrđuje Federalno ministarstvo rada i socijalne politike (u daljem tekstu:Ministarstvo),a na zahtjev granskog sindikata,udruženja poslodavaca ili poslodavca“.

U stavu (3) istog člana riječ „Pravilnikom“ zamjenjuje se riječju „Odlukom“,a ostatak teksta se mijenja i glasi“mogu podnijeti i inspektor rada i Federalna komisija za ocjenu radne sposobnosti

ukoliko u obavljanju poslova iz svog djelokruga zapaze netipične pojave koje mogu otežati rad ili povećati stepen opasnosti i štetnosti po zdravlje i radnu sposobnost osiguranika.“

Iza stava (5) dodaju se novi stavovi (6) i (7) koje glase:

„(6) Odluku o utvrđivanju radnih mjesta na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem i stepen uvećanja, kao i izmjene i dopune Odluke,Ministarstvo objavljuje u „Službenim novinama Federacije BiH.“

„(7) Na osnovu Odluke iz stava (6),ministar izdaje rješenje koje se dostavlja nosiocu osiguranja,osiguraniku i podnosiocu prijedloga za utvrđivanje radnih mjesta na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem.“

Obrazloženje

Radna mjesta na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem i stepen uvećanja staža po tom osnovu,treba utvrditi aktom kojim se može vršiti izmjena liste takvih radnih mjesta i stepen uvećanja,zavisno od unapređenja uslova rada (odlukom) i to bez izuzetaka za „određene kategorije osiguranika“.

O naravi radnog mesta i uslovima u kojima funkcioniра,odnosno da li je rad naročito težak, opasan i štetan po zdravlje i radnu sposobnost osiguranika (radno mjesto sa naročito povećanim rizikom) po prirodi djelokruga svoga rada,ne može znati nosilac osiguranja,pa je i nije kompetentan da utvrđuje na kojim radnim mjestima se može staž osiguranja računati sa uvećanim trajanjem i steopen uvećanja.Stoga je amandmanom predloženo da radna mjesta sa uvećanim trajanjem i stepen uvećanja utvrđuje odlukom resorno ministarstvo na zahtjev granskog sindikata,udruženja poslodavaca ili kod poslodavca kod kojeg osiguranik obavlja poslove tog radnog mjeseta.

Amandmanom na stav (3),daje se pravo inspektoru rada i Federalnoj komisiji za ocjenu radne sposobnosti da mogu podnijeti zahtjev za utvrđivanje radnih mjesta sa uvećanim trajanjem,ako u obavljanju svoga posla zapaze devijantne i netipične uslove koji otežavaju rad i opasnost po zdravlje osiguranika.

Amandmanskim dodavanjem stava (6) i (7) osigurana je transparentnost i javnost postupka utvrđivanja radnih mjesta na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem i obaveza ministra resornog ministarstva na izdavanje rješenja i dostavljanje istog,nosiocu osiguranja,osiguraniku i podnosiocu zahtjeva.

Amandman X

Iza člana 33 dodaje se novi član 33 a,koji glasi:

„(1) Evidenciju o radnim mjestima na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem, kao i evidenciju o osiguranicima kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem,vode poslodavac i nosilac osiguranja.“

“(2) U cilju uspostavljanja i ažuriranja evidencija iz stava (1),poslodavac je obavezan da ovlaštenom licu nosioca osiguranja omogući uvid u dokumentaciju neophodnu za te evidencije.”

“ (3) Poslodavac je obavezan da ažurirane podatke koji se odnose na evidencije iz stava (1) na odgovarajući način usaglasi sa podacima iz Jedinsvenog sistema.”

Obrazloženje

Amandmanom se utvrđuju obaveze poslodavca i nosioca osiguranja na vođenje i usaglašavanje evidencije i međusobno razmjenu i usaglašavaju podataka a osnovu kojih se vodi evidencija.“

Amandman XI

Član 34.mijenja se i glasi:

„Odredbe ovog zakona koje se odnose na utvrđivanje radnih mesta sa uvećanim trajanjem i stupanj uvećanja staža,kao i postupak revizije, odnose se na sve osiguranike koji prava iz obavezogn penzijskog i invalidskog osiguranja po osnovu međugeneracijske solidarnosti ostvaruju po ovom zakonu.“

Obrazloženje

Predloženim članom 34 daje se mogućnost da se „drugim kantonalnim,federalnim ili državnim zakonom ,mogu utvrditi radna mjesta na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem i stepen uvećanja“ za određene kategorije osiguranika“,što je suprotno principu jednakosti građana pred zakonom.Nepravedno je i suprotno principu solidarnosti,da se drugim propisima „za određene kategorije korisnika“utvrđuju radna mjesta sa uvećanim stažom po drugoj proceduri u odnosu na proceduru koja se primjenjuje na sve ostale osiguranike.Osim toga,principom jednoobrazne primjene zakona u ovom segmentu,osigurava se transparentnost i jedinstvena baza podataka o radnim mjestima sa uvećanim trajanjem,kao osnova za analizu efekata provedbenih mjera na poboljšanju uslova rada i smanjenju štetnosti po zdravlje na cijelom prostoru Federacije.

Amandman XII

U stavu (4) člana 35.iza riječi „ podliježu reviziji“stavlja se zarez i dodaje tekst „a koja se ne može pokrenuti prije proteka vremena od pet godina od dana utvrđivanja.“

Iza stava (4) dodaje se novi stav (5) koji glasi:

„(5)Postupak revizije u skladu sa ovim članom mogu zahtjevom pokrenuti granski sindikat,udruženje poslodavaca ,poslodavac i nositelj osiguranja,uz obrazloženje razloga za pokretanje revizije. „

Predloženi stav (5) se briše.

Obrazloženje

Amandmanom na stav (4) ovog člana osigurava se pravna sigurnost osiguranika koji rade na radnim mjestima i poslovima na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem i spriječavaju moguće zloupotrebe i izdvajanje sredstava prije isteka vremena za koji je izvršeno utvrđivanje..

Novim stavom (5) umjesto automatskog prestanka računanja staža osiguranja po prestanku roka od pet godina,predviđena je mogućnost pokretanja postupka revizije od strane granskog sindikata,udruženja poslodavaca ,poslodavca i nositelja osiguranja,uz obrazloženje razloga za pokretanje revizije,čime se

Amandman XIII

Iza stava (1) člana 36.dodaje se novi stav (2) koji glasi:

„(2) Osiguraniku ženi po osnovu rađanja djece u penzijski staž uračunava poseban staž.:

- šest mjeseci,ako je rodila jedno dijete;
- godina dana,ako je rodila dvoje djece;
- dvije godine,ako je rodila troje i više djece.

Poseban staž po osnovu radanja djece utvrđuje nosilac osiguranja u upravnom postupku,na zahtjev osiguranika žene u skladu sa uputstvom Ministarstva.“

Predloženi stav (2) mijenja se i glasi:

„(2) Sredstva za pokriće visine penzije po osnovu posebnog staža iz stava (1) i (2),osigurvaju se u Budžetu Federacije.“

Obrazloženje

Prema rezultatima popisa stanovništva u BiH 2013.godine, u FBiH živi 2.219.220 stanovnika,od čega 1.087.993 muškaraca i 1.131.227 žena.Broj starih osoba preko 65 godina iznosi 501.996 ili 22,6 % ukupnog stanovništva.

Odvijanje demografskih procesa u FBiH od 1996.-do 2013.godine pokazuje da je broj stanovnika skoro izjednačen sa brojem stanovnika neposredno nakon završetka rata.U isto vrijeme smanjen je udio madih (0-14) i broj radno aktivnog stanovništva,u odnosu na podatke iz 1996.i 2012.godine, a dvostruko je povećan broj stanovnika preko 65 godina starosti u odnosu na 1996.godinu.

Amandman je predložen kao mjera usporavanja procesa prirodne depopulacije i smanjenja udjela stanovnika starijih od 65.godina i kao mjera povećanja broja radno aktivnog stanovništva,što je praksa u nekim zemljama okruženja.Poseban staž po osnovu rađanja djece utvrđuje Fond u upravnom postupku,a sredstva za pokriće posebnog staža osigurava budžet u cijelosti što je sastavni dio državne obaveze vođenja natalitetne politike.

Izmjenom stava (2) obezbeđenje ukupno potrebnih sredstava za poseban staž osiguranja po osnovu učešća u pripremama i odbrani BiH i po osnovu rađanja ,stavlja se u obavezu Budžeta Federacije.

Amandman XIV

Član 39.se briše.

Obrazloženje

Sadržina ovog člana je uređena članom 4.ovog zakona,pa nema potrebe suvišno opterećivati tekst Zakona.

Amandman XV

U trećem redu člana 40,iza riječi „staža osiguranja”,stavlja se tačka i ostatak teksta se briše.

Obrazloženje

Predloženom odredbom se omogućava ostvarivanje prava koje nije pokriveno osiguranjem („bez obzira na godine”) i uslovima i svakome će biti nastavljanje trenda penzionisanja osiguranika u relativno mlađim godinama starosti ,posebno u slučaju uračunavanja posebnog staža osiguranja,što je suprotno ciljevima reforme PIO.Zakon treba da osigura penzionisanje pod jednakim Izračunat odgovarajući iznos bodova prema elementima koji su upisani u matičnu evidenciju osiguranika ,bilo da je staž osiguranja ili penzijski staž.

Amandman XVI

Član 41. se briše.

Članom 40.su utvrđeni uslovi za ostvarivanje prava na starosnu penziju,a između ostalog,"40 godina staža osiguranja bez obzira na godine života" pa stoga nema potrebe uređivati smanjivanje starosne granice ,jer ona nije uslov.

Amandman XVII

Iza predloženog člana 41. dodaje se novi član 41.koji glasi:

„(1) Pravo na srazmjeru penziju ima osiguranik koji je navršio 65 godina života,a nema potrebnu dužinu staža osiguranja propisanu članom 40.ovog zakona,a ima najmanje jednu godine efektivnog staža osiguranja.

(2)Visina srazmjerne penzije se izračunava u skladu sa ovim Zakonom i prema metodologiji za izračun starosne mirovine.“

Obrazloženje

Ovim amandmanom se ne samo primjenjuje princip ostvarivanja prava u zavisnosti od staža osiguranja i plaćenih doprinosa,nego i vraćanje dostojanstva osiguranicima koji su u vrijeme izbijanja rata ili u prvim godinama procesa privatizacije pripadali kategoriji srednje generacije,,a koji su ostali bez radnih mesta ili kao tehnološki višak ostali bez posla,ili im nije uvezan staž ,te su tako prinuđeni ili raditi na crno ili se prijaviti službi zapošljavanja radi ostvarivanja prava na zdravstvenu zaštitu ili

vršiti pritisak na sticanje invalidskog statusa.Utvrdjivanjem prava na srazmjeru penziju smanjiti priliv invalidskih penzionera i korupcija u ovoj oblasti,kao i izdvajanje iz općih prihoda za socijalne pomoći ovakvim licima i ojačati povjerenje u sistem PIO.

Amandman XVIII

Član 42.se briše.

Obrazloženje

Članom 40.su utvrđeni uslovi za ostvarivanje prava na starosnu penziju,a između ostalog,"40 godina staža osiguranja bez obzira na godine života"pa stoga nema potrebe uređivati smanjivanje starosne granice ,jer ona nije uslov.

Amandman XIX

U stavu (7) člana 46.briše se tekst „koja prethodi toj godini, a ako nema nijedne godine koja prethodi toj godini, onda se uzima godišnji lični koeficijent iz godine koja slijedi“.

Obrazloženje

Imajući u vidu činjenicu da je u godinama koje služe za izračun godišnjeg ličnog koeficijenta,bila visoka stopa inflacije i da je realna vrijednost zarada bila niska,to je pravičnije i povoljnije za osiguranika da se, za godine za koje nema podataka o plaćama, odnosno osnovicama osiguranja,uzima naredna godina.

Amandman XX

Član 47.mijenja se i glasi:

„(1) Vrijednost općeg boda je nominalni iznos koji predstavlja količnik izračunatog zbiru penzija i zbiru ličnih bodova svih korisnika starosne i invalidske penzije koji su pravo na penziju ostvarili u prvom kvartalu 2015.godine.

- (1) Zbir ličnih bodova korisnika starosne i invalidske penzije iz stava (1) obračunava se na način utvrđen odredbama ovog zakona.
- (2) Vrijednost općeg boda će utvrditi nosilac osiguranja u saglasnosti sa Vladom Federacije najkasnije u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu zakona.
- (3) Do isteka roka iz predhodnog stava, izdavat će se privremena rješenja o iznosu penzije u visini prosječne starosne,odnosno invalidske penzije u mesecu koji je predhodio penzionisanju.

Obrazloženje

Za razliku od definiranja ličnog boda osiguranika i načina utvrđivanja godišnjeg iznosa i ukupnog zbiru ličnih bodova po osnovu staža osiguranja i posebnog staža osiguranja,iz predložene zakonske odrebe se ne vidi na osnovu kojih parametara je utvrđena vrijednost općeg boda.Argumentacija koja se navodi u obrazloženju zakona, nije pouzdana osnova dugoročnije održivosti vrijednosti općeg boda i Fonda PIO u cijelini.

Amandmanom se jasno propisuje da se vrijednost općeg boda utvrđuje na osnovu egzaktnih podataka kojima je raspolagao Fond u prvom kvartalu 2015.godine,kada je broj korisnika bio poznat u odnosu na period kada je za Strategiju reforme pravljena projekcija održivosti penzijskog i invalidskog sistema.

Amandmanom se također definira rok do kada se treba utvrditi vrijednost općeg boda i način postupanja Fonda u periodu od stupanja na snagu zakona do isteka roka.

Amandman XXI

U članu 49.u stavu (1) dodaju se tačke c), d) i e) koje glase:

„c) Povredom na radu smatra se i bolest osiguranika u određenim okolnostima,iz člana 17. ovog zakona,koja nastane kao posljedica obavljanja poslova u tim okolnostima.”

„d) Povredom na radu smatra se i bolest osiguranika koja je nastala neposredno ili isključivo kao posljedica nekog nesrećnog slučaja ili više sile za vrijeme obavljanja posla koji je osnov osiguranja”

“c)Povredom na radu smatra se bolest ili povreda osiguranika nastala neposredno ili isključivo kao posljedica obavljanja posla koji ne spada u djelokrug njegovog rada,a čije obavljanje mu je naredio poslodavac pod prijetnjom otkaza sa posla.”

U stavu (2) tačka a) se mijenja i glasi:

“a) ako je do povrede osiguranika prilikom obavljanja radnih obaveza ili na redovnom putu od stana do mjeseta rada i obratno,došlo namjerno ili iz krajnje nepažnje osiguranika.”

U istom stavu,tačke b),c) ,d) i e) se brišu.

Obrazloženje

Imajući u vidu da do povrede na radu osiguranika pod određenim okolnostima,može doći za vrijeme dok traju odredene okolnosti osiguranja,kao i da do povrede na radu može doći zbog nesrećnog slučaja ili više sile ,kao i u slučaju kada do povrede osiguranika došeu obavljanju poslova koje mu pod prijetnjom otkaza naredi poslodavac mimo redovnih aktivnosti,to je amandmanom na stav (1) u tačkama c),d) i e) prošireno značenje povrede na radu.

U stavu (2) preciznije je definirana tačka a) i brisane tačke b), c), d) i e) kao nepotrebne. Naime iz predloženih tačaka proistiće da se povredom na radu ne smatra povreda nastala kao posljedica namjere ili nepažnje drugog osiguranika u procesu rada, eksplozijom, požarom, poplavom i zemljotresom, što je van svakog objektivnog rezona. Poslodavac mora osiguraniku obezbijediti prava po osnovu osiguranja na radu, a on ima pravo na naknadu štete po općim propisima.

Sa druge strane, ako je uzrok povrede na radu "pijanstvo" osiguranika, ta okolnost je obuhvaćena tačkom a) kojom je definirano da se povredom na radu ne smatra povreda uzrokovana „namjerno ili krajnjom nepažnjom osiguranika“.

Amandman XXII

Član 51. se mijenja i glasi:

„(1) Način i postupak utvrđivanja profesionalnih bolesti, radnih mesta i poslova na kojima se te bolesti pojavljuju i uvjeta pod kojima se smatraju profesionalnim, na prijedlog Instituta za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja (u daljem tekstu: Institut), utvrđuje Ministarstvo svojim propisom.

(2) Propis iz predhodnog stava Ministarstvo objavljuje u „Službenim novinama Federacije BiH“.

Obrazloženje

Amandmanom se vrše normotehničke popravke predložene odredbe člana 51.

Amandman XXIII

U stavu (2) člana 52. riječi „nastanka invalidnosti“, zamjenjuju se riječima „**promijenjene radne sposobnosti**“.

Obrazloženje

Odredbe ovog člana odnose se na promijenjenu radnu sposobnost, pa obaveze po osnovu promijenjene radne sposobnosti osigurava poslodavac od dana utvrđivanja takve sposobnosti, a ne invalidnosti.

Amandman XXIV

U članu 53, na kraju stava (1) dodaju se riječi „i njegovoj stručnoj spremi“.

Iza stava (2) dodaju se novi stavovi (3), (4) i (5) koji glase:

“(3) Osiguranik sa promijenjenom radnom sposobnošću može se rasporediti na radno mjesto ili poslove na kojim se traži niža stručna spremna od stepena stručne spreme osiguranika, samo uz njegovu saglasnost.

(4) Pravo na raspored na drugo mjesto ima i osiguranik na kojem se utvrdi opasnosti od nastanka invalidnosti.

(5) Opasnost od nastupanja invalidnosti postoji kada pri obavljanju određenih poslova „bez obzira na provođenje opštih i posebnih mjera zaštite i zaštite zdravlja na radu utvrđenih propisima, uslovi i zahtjevi rada utiču na zdravstveno stanje i radnu sposobnost osiguranika u obaveznom osiguranju u tolikoj mjeri da je radi sprečavanja invalidnosti, neophodan raspored na druge poslove“.

Obrazloženje

Navedenim amandmnama se štiti dostignuti nivo prava osiguranika na raspored prema sposobnostima i zdravstvenim stanjem, zaštita dostojanstva i prevenira rizik od nastanka invalidnosti, siromaštva i socijalne isključenosti.

Amandman XXV

U članu 54.iza stava (2) dodaje se novi stav (3) koji glasi:

„(3) Osiguranik sa preostalom sposobnošću može se osposobljavati za poslove za koje se traži isti ili viši i stupen stručne spreme u odnosu na posao na kojemu je radio prije nastanka smanjenja radne sposobnosti.“

Obrazloženje

Cilj ove odredbe je motiviranje osiguranika za korištenje prava na profesionalnu rehabilitaciju i proširivanje kruga poslova na koje se može zaposliti nakon provedene rehabilitacije i duži ostanak na radu, te poticanje interesa poslodavaca na zapošljavanje rehabilitiranih invalida rada.

Amandman XXVI

Iza člana 54.dodaje se član 54 a) koji glasi:

„(1) Uslovi i način provođenja profesionalne rehabilitacije invalida rada uređuju se ugovorom koji sklapa nosilac osiguranja sa poslodavcem.

(2) Ako se profesionalna rehabilitacija ne može obaviti kod poslodavca, ugovor iz stavka (1). ovoga članka nosilac osiguranja zaključuje s ustanovom za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje invalida.

(3) Nosilac osiguranja ima pravo i dužnost provjeravati da li se provođenje profesionalne rehabilitacije invalida rada ostvaruje u skladu s ovim Zakonom i sklopljenim ugovorom.“

Obrazloženje

Navedenim amandmanom se regulišu način, nosioci i postupak ostvarivanja utvrđenog prava na profesionalnu rehabilitaciju osiguranika sa preostalom radnom sposobnošću i odgovorniji odnos radnika i poslodavca prema procesu rehabilitacije i osposobljavanja.

Amandman XXVII

Iza člana 54.a), dodaje se novi član 54 b) koji glase:

„(1) Osiguranik s pravom na profesionalnu prekvalifikaciju i dokvalifikaciju, koji nije u roku od šest mjeseci od dana pravosnažnosti rješenja o priznanju prava upućen na profesionalnu rehabilitaciju, nosilac osiguranja upućuje na pregled ovlaštenom Institutu za ocjenu radne sposobnosti radi ponovne ocjene preostale radne sposobnosti.

(2) Na pregled radi ponovne ocjene preostale radne sposobnosti uputit će se i korisnik prava na profesionalnu prekvalifikaciju i dokvalifikaciju, kada nosilac osiguranja ocijeni da se invalid rada s pravom na profesionalnu prekvalifikaciju i dokvalifikaciju neće moći osposobiti za rad na određenom poslu.

(3) Prijedlog za pregled i ponovnu ocjenu preostale radne sposobnosti invalida rada u smislu odredaba ovoga člana mogu dati poslodavac i sindikat.“

Obrazloženje

Navedenim amandmanom se čine odgovornim svi učesnici procesa profesionalne rehabilitacije na osposobljavanju radnika za rad prema preostaloj sposobnosti, kako u interesu osiguranika, tako i u interesu poslodavca i nosioca osiguranja i kao mjera jačanja socijalne uključenosti radnika.

Amandman XXVIII

U članu 55.stav (1) tačka c) iza riječi „povrede na radu“ stavlja se zarez i dodaje riječ „bolesti“, a ostatak teksta se nastavlja.

Obrazloženje

Predloženom tačkom c) člana 55.utvrđeno je pravo na naknadu plaće zbog manje plaće na drugom radnom mjestu, samo u slučaju ako je invalidnost nastala kao posljedica povrede na radu ili profesionalne bolesti što je suprotno Zakonu o radu koji ovo pravo utvrđuje i u slučaju kada je do smanjenje radne sposobnosti došlo ne

samo zbog povrede na radu i profesionalne bolesti, nego i zbog bolesti osiguranika. Sistem osiguranja obuhvata i rizik od nastupanja bolesti.

Amandman XXIX

U stavu (1) tačka b) člana 58. umjesto teksta „penzijski staž koji mu pokriva najmanje jednu trećinu razdoblja od navršenih najmanje 20 godina života do dana nastanka invalidnosti (u daljem tekstu: radni vijek), računajući radni vijek na pune godine“, treba da stoji tekst „najmanje dvije godine staža osiguranja“.

U stavu (2) istog člana briše se tekst „penzijski staž koji mu pokriva najmanje jednu trećinu radnog vijeka, ali“ najmanje dvije godine staža osiguranja.“

Stav (3) se briše.

Obrazloženje

U odredbama stava (1) i (2) člana 58. utvrđen je uslov za invalidsku mirovinu - da je 1/3 radnog vijeka pokrivena mirovinskim stažem – što je protivno Europskom zakoniku koji je propisao minimalno razdoblje od pet godina staža osiguranja kao uvjet za invalidsku mirovinu. Stoga se amandmanom uočena nesaglasnost otklanja i utvrđuje najniži standard u pogledu staža osiguranja.

Amandman XXX

U članu 61. dodaje se stav (2) koji glasi:

„Razlika sredstva do iznosa najniže penzije osiguravaju se u Budžetu Federacije.

Obrazloženje

Kako je BiH potpisnica Evropske socijalne povelje i Evropskog zakonika o socijalnoj sigurnosti najnižim standardima penzionog osiguranja, to je država, dužna primjenjivati najniže standarde socijalne sigurnosti na svom području, vodeći računa o o njihovoj primjeni u svom domaćem zakonodavstvu o socijalnom osiguranju.

Predloženom odredbom se utvržuju prava koja nisu rezultat ostvarenog staža osiguranja niti penzionog staža, već mjera socijalne sigurnosti prema Europskim standardima. Međutim, ovom mjerom se ne smije poremetiti funkcionisanje sistema generacijske solidarnosti, ni vertikalnog ni horizontalnog i pasti isključivo na teret doprinosa iz tekućeg rada. Zato se amandmanom predlaže da razliku sredstava do iznosa najniže penzije obetuje Budžet Federacije.

Amandman XXXI

(1) U stavu (7) člana 67. umjesto riječi „ bilo koji“ treba da stoji „jedan od pravnih“, a ostatak teksta se nastavlja.

Obrazloženje

Amandmanom se vrši nomotehnička popravka stava (7) člana 67.

Amandman XXXII

Predložena odredba člana 68. postaje stav (1) u kojem se iza riječi „Starosnu“ i „starosne“ stavljaju zarez i dodaju riječi „srazmernu“ i „srazmjerne“.

Iza stava (1) dodaje se stav (2) koji glasi:

„Ako je smrt osiguranika ili osigurane osobe iz članka 17. ovog Zakona nastala zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti, članovi porodice imaju pravo na porodičnu penziju bez obzira na dužinu penzijskog staža osiguranika, donosa korisnika“.

Obrazloženje.

Činjenica je da u okviru penzijskog sistema, po osnovu međudržavnih sporazuma i sporazuma između entiteta, postoje srazmjerne penzije stečene u dvije države ili dva entiteta, a koje nisu

Zakonski institucionalizirane. Posebno je važno urediti pitanje prava na porodičnu penziju po ovom osnovu iza smrti postojećih korisnika ovih penzija. Isto tako, pravedno je da lica koja su napunila 65. godinu starosti, a imaju staž osiguranja manji od zakonom propisanog (najmanje 15 godina), da po osnovu uplaćivanja doprinosa za staž osiguranja od najmanje pet godina, ostvare pravo na novčana davanja za starost (srazmernu penziju), što će ojačati povjerenje u sistem i manje opteretiti opće prihode budžeta za pružanje socijalne sigurnosti starih osoba.

Dodanim stavom (2) utvrđuje se pravo na porodičnu penziju za slučaj smrti osiguranika pod određenim okolnostima.

Amandman XXXIII

Odredba stava (1) člana 69.mijenja se i glasi:

„Članovima porodice umrlog osiguranika i korisnika penzije smatraju se lica koje je osiguranik,odnosno korisnik izdržavao po osnovu bračne veze ili srodstva (bračni i vanbračni partner), djeca {rođena u braku i van braka, usvojena djeca,pastorčad},braća i sestre i unučad bez roditelja i roditelji,mačeha,očuh i usvojilac kao i lica sa kojima je osiguranik,odnosno korisnik uspostavio trajnu faktičku zajednicu života ili koje je dužan izdržavati po pravosnažnoj presudi suda.“

Iza stava (1) dodaje se novi stav (2) koji glasi:

„(2) "(5)Status vanbracne zajednice i trajne faktičke zajednice života utvrđuje se u vanparničnom sudskom postupku“:

Obrazloženje

Polazeći od samog značenja porodice,da je ona je čvrsta, stabilna i homogena društvena grupa u kojoj vladaju ljudski odnosi zasnovani na ljubavi, poštovanju i ravnopravnosti njenih članova, u kojoj se ostvaruju neke od bitnih funkcija koje porodica ima u životu člana ili, pak, društva u cijelini,smatram da dosadašnji uski pogled na njenu strukturu treba postupno proširivati sa procesom napretka ljudskih prava.

Amandmanom se termin „bračni drug“,uskladjuje sa terminom koji se koristi u Zakonu o radu.

Osim toga, članom 3. stav 1. Povelje Ujedinjenih nacija, pored ostalog ističe se zahtjev za "razvijanje i posticanje poštovanja prava čovjeka i osnovnih sloboda za sve, bez razlike na rasu, spol, jezik i vjeru."pa su slijedom navedene odredbe „u krug članova porodice uključena i lica sa kojima je osiguranik ,odnosno korisnik uspostavio trajnu faktičku zajednicu života.

Amandman XXXIV

U članu 70.riječ „udovica“ zamijeniti riječju „bračna partnerica“u odgovarajućem padežu.

Tačka a) stava (1) člana 70. se mijenja tako što se na kraju teksta dodaje tekst „i ima status izdržavanog člana, odnosno da prihod kojeg ostvaruje ne prelazi iznos najniže penzije,ili je bila na evidenciji nezaposlenih,najmanje pet godina.“

U tački c) umjesto teksta „a ona obavlja roditeljske dužnosti“,treba da stoji tekst „a koja su mlađa od 15 godina.“

U stavu (2) na kraju teksta umjesto tačke stavlja se zarez i dodaju riječi „pod uslovima utvrđenim u stavu (1) ovog člana“.

U stavu (5) na kraju teksta umjesto tačke stavlja se zarez i dodaju riječi „pod uslovima utvrđenim u stavu (1) ovog člana“.

U stavu (6) na kraju teksta umjesto tačke stavlja se zarez i dodaju riječi „pod uslovima utvrđenim u stavu (1) ovog člana“.

Obrazloženje

Shodno Evropskom zakoniku o sosijalnoj sigurnosti i najnižim standardima penzionog i invalidskogosiguranja , osigurava Davanje nadživjelim članovima obitelji. Osigurani slučaj je smrt branitelja obitelji, koji ostavlja suprugu i/ili djecu bez sredstava za život. Davanje se isplaćuje u obročnim svotama, ali države ugovornice mogu nacionalnim zakonodavstvom propisati da udovica nema pravo na davanje ako je sposobna uzdržavati se.

Sa druge strane, imajući u vidu ukupno ekonomsko stanje u zemlji i potrebu veće uključenosti u penziji sistem, nije pravedno da udovice imaju bolji položaj u penzionom sistemu od samih osiguranika u pogledu uslova za ostvarivanje prava na penziju. Ujedno, po principu solidarnosti svih osiguranika koji uplaćuju doprinose, kao i samih korisnika koji su u sistemu penzijskih i invalidskih prava, a posebno u grupaciji žena osiguranica i korisnica, može se napraviti izuzetak za bračne partnerice šehida i poginulih boraca.

Amandman XXXV

U članu 71. mjesto riječi „udovac“ treba da stoji riječ „bračni partner“ u odgovarajućem padežu.

Tačka a) stava (1) člana 71. se mijenja tako što se na kraju teksta dodaje tekst „i ima status izdržavanog člana, odnosno da prihod kojeg ostvaruje ne prelazi iznos najniže penzije, ili je bio na evidenciji nezaposlenih, najmanje pet godina.“

U stavu (2) na kraju teksta umjesto tačke stavlja se zarez i dodaju riječi „pod uslovima utvrđenim u stavu (1) ovog člana“.

U stavu (5) na kraju teksta umjesto tačke stavlja se zarez i dodaju riječi „pod uslovima utvrđenim u stavu (1) ovog člana“.

U stavu (6) na kraju teksta umjesto tačke stavlja se zarez i dodaju riječi „pod uslovima utvrđenim u stavu (1) ovog člana“.

Iza stava (8) dodaje se stav (9) koji glasi:

„(9) Sredstva za isplatu penzija iz stava 9. ovog člana osiguravaju se u budžetu Federacije“.

Obrazloženje

Kao za član 70.ovog zakona.

Amandman XXXVI

U članu 72. mjesto riječi „supružnik“ treba da stoji riječ „bračni partner“, te iza riječi „uvjete“ dodaju riječi „iz člana 70. i 71.“, te se ostatak teksta nastavlja.

Obrazloženje

Navedenim amandmanom se konkretnije utvrđuju uslovi za porodičnu penziju razvedenih bračnih partnera, te jezički ujednačavaju pojedini termini.

Amandman XXXVII

Iza člana 73.dodaje se član73 a) koji glasi:

„Član 73 a)

„(1) Članovi porodice koji nisu obuhvaćeni odredbama ovog zakona iz člana 70-73.ovog zakona koje je osiguranik ili korisnik prava uzdržavao do svoje smrti imaju pravo na porodičnu penziju pod uslovima iz stava (1) člana 74. ako su status Izdržavanog člana porodice, status vanbračne zajednice ili trajne faktičke zajednice života imali najmanje pet godina prije smrti osiguranika ili korisnika penzije.

(2) Izuzetno, roditelj kojega je osiguranik ili korisnik prava Izdržavao do svoje smrti ima pravo na porodičnu penziju:

a) ako je do smrti osiguranika ili korisnika prava navršio 65 godina života, ili

b) ako je mlađi od 65 godina života, ali je do smrti osiguranika ili korisnika prava

nastala opća nesposobnost za rad, sve dok takva nesposobnost traje.

(c) Ako roditelj iz tačke b) ovoga stava tokom trajanja prava na porodičnu penziju navrši 65 godina života, trajno zadržava pravo na penziju.“

Obrazloženje.

Struktura porodice je definirana odredbom člana 69., a kako je osigurani slučaj smrt hranitelja porodice,ovim se amandmanom utvrđuju mogućnost i uslovi za ostvarovanje prava na porodičnu penziju svih lica koja su sa osiguranikom ili korisnikom živjela u zajedničkom domaćinstvu do njihove smrti,odnosno koje su izdržavali od svoje zarade ili penzije i koja su njihovom smrću ostala bez sredstava za život."

Amandman XXXVIII

U članu 74.stav (2) se briše i dodaje novi stav (2) koji glasi:

„(2) Pravo na porodičnu penziju ostvarenu prema stavu (1), ovoga člana prestaje kada dođe do promjene u prihodima korisnika penzije iznad iznosa iz stava (1). ovoga člana.“

Obrazloženje

Novim stavom (2) se osigurava kontrola namjenskog usmjeravanja sredstava po osnovu socijalne sigurnosti materijalno neobezbjedenih članova porodičnog domaćinstva osiguranika,odnosno korisnika.

Amandman XXXIX

Iza člana 75.dodaje se novi član 75.a),koji glasi:

„ Odredbe ovog zakona 69-74.ovog zakona se odnose i na srazmjerne penzije iz novog člana 41.ovog zakona,kao i na korisnike srazmjernih penzija iz člana 82.ovog zakona, prema zaključenim međunarodnim ugovorima“.

Obrazloženje

Po principu jednakosti u pravima,amandmanom se osigurava i sticanje prava članova porodice umrlih nosilaca srazmjerne penzije pod istim uslovima koji su propisani za članove porodice umrlih osiguranika i korisnika srazmjerne penzije iz člana 41.ovog zakona i korisnika ove penzije prema međunarodnim ugovorima.

Amandman XXXX

U stavu (2) člana 76.iza riječi „odnosno“ dodaju se riječi „u visini iznosa kojeg je ostvarivao korisnik penzije,” i ostatak teksta se nastavlja.

Obrazloženje

Navedenim amandmanom se otklanja nejasnoća koja može nastati primjenom navedene odredbe,a kojom se određuje visina iznosa porodične penzije djetetu bez oba roditelja

iza smrti korisnika penzije. Iz predložene odredbe proističe da se korisniku penzije nakon njegove smrti ponovo određuje penzija,što je besmisленo.

Amandman XXXI

U stavu (1) člana 78.umjesto riječi „uskladjuje”,treba da stoji riječ „utvrđuje”.

Iza stava (3) dodaje se novi stav (4) koji glasi:

„{4} „(2)Usklađivanjem u smislu ovog člana ne može se umanjivati dostignuti nivo penzija određenih po stupanju na snagu ovog zakona.”

Predloženi stav (4) postaje član (5).

Obrazloženje.

Vrijednost općeg boda se utvrđuje na osnovu podataka o rastu prosječnih plaća što ne znači da se vrijednost općeg boda mora povećati za maksimalni procenat rasta prosječnih plaća . Usklađivanjanje vrijednosti općeg boda podrazumijeva i smanjivanje penzija ukoliko je zabilježen pad prosječnih plaća.Stoga se amandmanom osigurava dostignuti nivo penzija određenih po stupanju na snagu zakona, kako bi se onemogućio uticaj inflacije i donekle sačuvala početna vrijednost penzije.

Amandman XXXII

Iza člana 80.dodaje se član 80.a) koji glasi:

„Zamjenska stopa ne može biti niža od 50% iznosa prosječne penzije za 40 godina staža osiguranja.”

Obrazloženje

Ovim amandmanom preuzimamo obavezu da će se mjerama na jačanju tržišta rada i novog zapošljavanja,redovne uplate doprinosa I naplate dugovanja,zaustaviti eroziju adekvatnosti penzija i dalji pad učešća prosječne penzije u iznosu prosječne plaće i ublažiti rizik od siromaštva.

AmandmanXXXXIII

U članu 81. stav (2) mijenja se početni dio teksta

„Najniži iznos penzije je iznos najniže penzije isplaćene u Federaciji za mjesec decembar predhodne godine u odnosu na dan ostvarivanja prava,usklađene za sva pripadajuća povećanja,a dalje .....,“

Iza stava (3) dodaje se stav (4) i (5) koji glase:

„(4) (1.)Najniža penzija utvrđena u smislu stava (1).ovog člana.ne može biti niža od 60 % prosječne penzije isplaćene za decembar predhodne godine.

(5) Najniža starosna i invalidska penzija u zavisnosti od starosne granice i dužine staža osiguranja,odnosno penzijskog staža su:

a) za 15 godina staža osiguranja ili penzijskog staža i više,a manje od 20 godina,isplaćuje se u visini od 60% % prosječne penzije isplaćene za decembar predhodne godine,

b) za 20 godina staža osiguranja ili penzijskog staža i više, a manje od 30 godina u visini od 70% % prosječne penzije isplaćene za decembar predhodne godine,

c) za 30 godina staža osiguranja ili penzijskog staža i više,a manje od 40 godina u visini od 80% % prosječne penzije isplaćene za decembar predhodne godine i

d) za 40 godina penzijskog staža i više,u visini prosječne penzije isplaćene za decembar predhodne godine.”

Obrazloženje

Amandmanom se olakšava i ubrzava postupak određivanja najniže penzije u svakom konkretnom slučaju, jer je za kraći vremenski period ,kraći i jeftiniji postupak procedure uskladištanja „za sva pripadajuća povećanja“ u odnosu na bilo koju konkretno određenu godinu. Također,amandmanom je predložena najniža starosna i

invalidska penzija zavisno od dužne staža osiguranja ili penzijskog staža kako bi se smanjila razlika između minimalne zaradene penzije po osnovu uplaćenih doprinosa i najniže socijale penzije.

Prema ILO konvenciji -102. Iznos minimalne penzije ne bi trebao biti manji od 60% prosječne penzije u FBiH.. Međutim, naravno da ovaj minimum ne predstavlja univerzalnu penziju za sve stare osobe, nego se isplaćuje samo onim stariim osobama koje su bile osigurane barem 20 godina. Kao drugo, osobe koje su navršile puni staž osiguranja, to jest ostvarile 40 godina staža osiguranja imaju pravo na barem zagarantovanu penziju , koja iznosi 80% od prosječne penzije u FBiH.

AmandmanXXXXIV

Iza člana 81.dodaje se član 82:a) koji glasi:

„(1)Lica koja imaju navršene 65 godina života,manje od 15 godina staža osiguranja ili manje od 20 godina penzijskog staža i lica koja su bila osigurana ali im nije uplaćivan doprinos ,imaju pravo na socijalnu penziju u visini 60 % prosječne penzije isplažene u Federaciji u predhodnoj godini.

(2)Razlika sredstava između obračunate penzije po osnovu staža osiguranja i penzije iz stava (1) ovog člana obezbjeđuje Federacija u budžetu.“

Obrazloženje

Vođeni principom humanosti i solidarnosti prema stariim osobama koji su u procesu tranzicije ostali bez sredstava za preživljavanje i izloženi riziku siromaštva, osigurat ćemo tzv.socijalnu penziju u skladu sa Evropskim zakonikom (60 % prosječne penzije),sa orijentacijom da u dogledno vrijeme proširimo obuhvat lica koja nikada nisu bila osigurana a navršili su starosnu granicu.

Amandman XXXXV

Član 86.mijenja se i glasi:

„Pravo na prekvalifikaciju i dokvalifikaciju ,kao i naknadu za to vrijeme,prestaje osiguraniku ako ne započne sa prekvalifikacijom,odnosno dokvalifikacijom u određenom roku ili ako iz neopravdanih razloga prekine započetu prekvalifikaciju ili dokvalifikaciju.“

Obrazloženje

Predloženim amandmanom se utvrđuje mjera kojom se spriječavaju moguće zloupotrebe od strane osiguranika,a posebno produžavanje stupanja na prekvalifikaciju i dokvalifikaciju „tok prekvalifikacije i dokvalifikacije i ostvarivanje prava na naknadu plaće određene za vrijeme trajanja prekvalifikacije.

XXXXVI

Iza člana 86.dodaje se član 86 a) koji glasi:

“Osiguraniku koji nakon završene prekvalifikacije ili dokvalifikacije ostane nezaposlen duže od pet godina ima pravo na privremenu invalidsku penziju do ispunjenja uslova za starosnu ili invalidsku penziju.”

Obrazloženje

Ovaj amandman je mjera sprečavanja zloupotrebe prava vezanih za prekvalifikaciju ili dokvalifikaciju i stavlja u aktivan odnos radnika, poslodavca nosioca osiguranja, te osigurava racionalno trošenje sredstava doprinosa.

XXXXVII

U članu 87.brišu se riječi “povrede na radu III”, a ostatak teksta se nastavlja.

Obrazloženje

Europskim zakonikom o najnižim standardima penzije i invalidske zaštite su nabrojena prava: na liječenje, na davanje za privremenu spriječenost za rad, na davanja za trajnu potpunu ili djelomičnu nesposobnost za rad, te davanja za slučaj smrti i hraničelja obitelji. Nije definiran osigurani slučaj nesreće na poslu ili profesionalne bolesti, to je prepusteno nacionalnim zakonodavstvima. Prema tome, bolest osiguranika nastala neposredno ili isključivo kao posljedica obavljanja posla na koji se ovaj član odnosi, ne može se isključiti od mogućnosti ostvarivanja prava po osnovu povrede na radu.

Amandman XXXXVIII

U članu 88. briše se riječ „ne“ i umjesto tačke na kraju teksta stavlja zarez i dodaje tekst „u skladu sa zakonom o dobrovoljnom osiguranju.“

Obrazloženje

Kako će se oblast dobrovoljnog osiguranja urediti posebnim zakonom, nije potrebno unaprijed uskraćivati prava za slučaj povrede i profesionalne bolesti.

Amandman XXXIX

Član 89. se briše.

Obrazloženje

Ista materija je uređena članom 68. ovog zakona.

Amandman L

U članu 91.iza riječi „invalidske“ dodaje se riječ „srazmjerne“

Obrazloženje

Amandman je konzistan u pogledu mogućnosti ostvarivanja prava na srazmjeru penziju i prava na osnovu srazmjerne penzije.

Amandman LI

U članu 92.iza riječi „propisima“,stavlja se tačka,a ostatak teksta se briše.

Obrazloženje

Ovim amandmanom se osigurava princip zaštite stečenih prava po ranljim propisima.

Amandman LII

Iza stava (3) člana 93.,dodaje se stav (4) koji glasi:

„(4) odredbe stava (1) i (2) ovog člana primjenjivat će se najkasnije dvije godine od donošenja Odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine o ocjeni njihove saglasnosti sa Ustavom Bosne i Hercegovine“

Obrazloženje

Uređivanje isplate penzija na predloženii način predstavlja kršenje prava korisnika, potvrđeno je Odlukom Doma za ljudska prava od 10. januara 2003. godine u slučaju Kličković i Pašalić, u kojoj je naglašeno da je neisplaćivanjem penzije imenovanim, prema mjestu njenog sticanja, postojala diskriminacija u uživanju prava na socijalnu zaštitu, garantovanog članom 9. Međunarodnog ugovora o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima. Odlukom je naloženo Federaciji BiH da do 10. jula 2003. godine preduzme sve potrebne zakonske i administrativne mjere kako bi se obezbijedilo da podnosioci prijava više ne budu diskriminisani u pogledu uživanja prava na penziju garantovanih članom 9. Međunarodnog ugovora o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima.

Federacija BiH je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju, koji je stupio na snagu 28. juna 2012. godine, propisala da povratnici iz Republike Srpske u Federaciju BiH koji su bili korisnici penzija ostvarenih u Društvenom fondu za penzijsko i invalidsko osiguranje BiH Sarajevo i kojima je isplata penzije vršena na teritoriji današnje Federacije BiH do 30. aprila 1992. godine, od podnošenja zahtjeva imaju pravo na penziju kod nosioca osiguranja u Federaciji BiH. To pravo mogu ostvariti lica koja su se vratila u Federaciju BiH i koja su stekla status povratnika u smislu Zakona o raseljenim licima i povratnicima u Federaciji BiH.

Navedenim zakonskim rješenjem Federacija BiH je samo djelimično izvršila svoju obavezu da u svom pravnom sistemu otkloni izvor diskriminacije jer je omogućila ostvarivanje prava samo licima koji su se vratili u svoje ranije prebivalište, a licima koja žive na prostoru Republike Srpske ili drugih država, to pravo je i dalje uskraćeno.

Prema podacima za mart 2013. godine, Fond PIO RS, u Federaciji BiH vrši isplatu penzije za 11.602 korisnika od čega je oko 3.400 predratnih korisnika koji imaju prebivalište u Federaciji BiH, za koje se izdvaja nešto više od milion KM.

Po tužbi Fonda PIO RS na pripremnom ročištu u maju 2013. godine, Opštinski sud u Sarajevu je rješenjem odredio prekid postupka za vrijeme dok Ustavni sud BiH ne doneće odluku po zahtjevu Kluba delegata iz reda srpskog naroda u Domu naroda Parlamentarne Skupštine BiH podnesenom u februaru 2013. godine za ocjenu neusaglašenosti izmjena i dopuna Zakona o PIO Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“ br. 29/98, 49/00, 32/01, 73/05, 59/06 i 4/09) i Zakona o izmjeni i dopuni Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju („Službene novine Federacije BiH“ br. 55/12) sa odredbama člana I/2, člana II/k i člana II/4 Ustava BiH.

Treba napomenuti da je od decembra 2010. godine do kraja decembra 2013. godine isplaćeno dodatnih 279,8 miliona KM. To, uz 545 miliona koliko je tužbenim zahtjevom iz decembra 2010. godine zatraženo

obeštećenje, predstava ukupan iznos od 824,8 miliona KM koje je Fond PIO isplatio na ime penzija prijeratnim korisnicima.

Evropska komisija za borbu protiv rasizma i netolerancije (ECRI), je 25. februara 2014. godine objavila zaključke o implementaciji preporuka u slučaju BiH. U svom izvještaju o BiH (četvrti ciklus praćenja), ECRI je podsticao nadležne vlasti da stanu u kraj slučajevima diskriminacije u oblasti penzionih prava na osnovu etničke pripadnosti, te da preduzmu sve neophodne zakonodavne mјere da osiguraju da se novi, slični slučajevi ne ponavljaju u budućnosti.

ECRI je u ovim okolnostima zaključio da je preporuka djelimično provedena.

Amandmanom se izkazuje političko opredjeljenje za potpuno poštivanje ljudskih prava u skladu sa međunarodnim standardima i spremnost da se pristupi trajnom rješenju problema radi saniranja ili sprečavanja negativnih efekata održavanja „status quo“ na finansijsku održivost Fonda PIO/MIO.

Amandman LIII

U članu 98. na kraju teksta se umjesto tačke stavlja zarez i dodaju riječi „ili srazmjerne penzije“

Obrazloženje

Amandmanom se definirara da se postupak za ostvarivanje prava na porodičnu penziju odnosi i na članove porodice korisnika srazmjerne penzije.

Amandman LIV

U članu 99. u čitavom tekstu se iza riječi „invalidske penzije“ dodaju riječi „ili srazmjerne penzije“

Obrazloženje

Amandmanom se definirara da se postupak za utvrđivanje penzijskog staža odnosi i na korisnika srazmjerne penzije i na članove njegove porodice .

Amandman LV

U članu 100. dodaje se novi stav (4) koji glasi:

„(4) Odredba stava (2) ovog člana primjenjivat će se najdalje dvije godine od donoženja odluke Ustavnog suda BiH o ocjeni ustavnosti međuentitetskog Sporazuma o međusobnim pravima i obvezama u sprovodenju penzijskog i invalidskog osiguranja iz 2000.godine.“

Redoslijed predloženih stavova (4),(5) i (6) se pomjera za 1.

Obrazloženje

Kako se odredba stava (2) ovog člana odnosi na primjenu Sporazuma iz člana 93.čija primjena je vremenski ograničena do donošenja odluke ustavnog suda BiH,razumno je za tu Odluku vezivati i primjenu stava (2) ovog člana.

Amandman LVI

U stav (3) člana 101. na kraju teksta se umjesto tačke stavlja zarez i dodaju riječi „ shodno pravilima upravnog postupka.“

Obrazloženje

Način utvrđivanja činjenica koje se ne mogu utvrditi iz matične evidencije osiguranika i korisnika,bitno je vršiti na zakonom propisani način,posebno u pogledu provođenja dokaza, rokova za poduzimanje pojedinih radnji u postupku i sl.

Amandman LVII

Iza člana 104.dodaju se članovi 104a) i 104 b) ,koji glase:

„Član 104 a)

(1)Rješenje prvostepenog organa podliježe reviziji koju vrši drugostepeni organ."

(2) U vršenju revizije drugostepeni organ može dati saglasnost na prvostepeno rješenje izmijeniti ga ili poništiti."

(3)Revizija ne odlaže izvršenje rješenja."

Obrazloženje

Navedenim amandmanom se osigurava kontinuirano preispitivanje priznatih prava i usmjeravanje sredstava,što ima i značaj mjere jačanja odgovornosti učesnika u postupku priznavanja prava.

„Član 104 b)

Ako protiv prvostepenog rješenja nije izjavljena žalba,a revizija ne bude izvršena u roku od tri mjeseca od dana isteka roka za žalbu,smatra se da je revizija izvršena i da je data saglasnost na rješenje."

Obrazloženje

Kao za član 104 a)

Amandman LVIII

U stavu (1) člana 113.iza riječi "unazad",dodaju se riječi "najkasnije do petog"i ostatak teksta se nastavlja.

U stavu (2) iza riječi „osiguranja“ dodaju se riječi „ koja nisu isplaćena zbog okolnosti koje je izazvao korisnik primanja, zbog neizvršenih obaveza iz člana 115.ovog zakona, a izuzetno od stava (2) člana 5.ovog zakona,mogu se naknadno isplatiti najviše za 12 mjeseci unatrag, računajući od dana podnošenja zahtjeva za isplatu“, a ostatak teksta se briše.“

Obrazloženje

Utvrđuje se obavea isplate penzija do 5-tog u mjesecu i poštivanje principa

Prije svega ,zakon nije propisao rok u kojem se može potraživati isplata penzije,pa se ne može ni utvrditi kada je počeo teči rok zastare. Kako je stavom (2) člana 5.propisan princip nezastarivosti prava iz penzijskog i invalidskog prava,a kako se radi o imovinskom ličnom pravu izraženom u penzijskoj prinadležnosti,onda se eventualna redovitost isplata može vezati za okolnosti koje je izazvao korisnik primanja,pa se može samo ograničiti period za koji se penzija može isplatiti,računajući od podnošenja zahtjeva.

Amandman LIX

Iza člana 114.dodaje se novi član 114.a) koji glasi:

**„Korisnik penzije može ovlastiti opunomocenika da u njegovo ime prima penziju
odnosno naknadu zbog tjelesnog oštecenja.**

(2) Punomoc iz stava (1) ovog člana koja je dostavljena nosiocu osiguranja vrijedi jednu godinu.

(3) Kada je korisnik penzije stavljen pod starateljstvo kao osoba potpuno lišena poslovne sposobnosti ili lišena poslovne sposobnosti u pogledu raspolaganja prihodima, nosilac osiguranja njegovu penziju isplacuje u skladu s odlukom nadležnog centra za socijalnu zaštitu.

(4) Kada je korisnik penzije smješten u ustanovu za zbrinjavanje starih i nemocnih osoba, on može ovlastiti nosioca osiguranja da njegovu penziju isplacuje na racun odnosne ustanove, u svrhu pokrića troškova smještaja u toj ustanovi."

Obrazloženje

Amandmanom se uređuju moguće alternative dodtavljanja penzije i naknade do korisnika ili institucija koje se staraju o korisniku.

Amandman LX

U članu 115. iza stava (3), dodaje se stav (4) koji glasi:

"Odredba stava (1) ovog člana odnosi se i na opunomocenika, centar za socijalni rad, odnosno ustanovu za zbrinjavanje starih i nemocnih osoba."

Obrazloženje

Amandmanom se osigurava ažuriranje svih podataka od značaja za ostvarivanje prava i osnažava odgovornost korisnika prava i drugih fizičkih i pravnih liva koja su preuzela obaveze staranja o korisniku.

Amandman LXI

U član 116.dodaju se novi stavovi (1),(2),(3) i (4) ,koji glase:

„(1)Korisniku penzije koji je ostvario prava po ovom zakonu, a bude zatečen u procesu rada kod obaveznika uplate doprinosa za obavezno osiguranje, od strane nadležnih inspekcijskih organa, organa unutrašnjih poslova ili drugog ovlaštenog nadležnog organa, nositelj osiguranja će mu po službenoj dužnosti obustaviti isplatu penzije.

(2) Isplata penzije se obustavlja od prvog narednog mjeseca po zaprimljenoj prijavi nadležnog organa iz stava 1. ovog člana u trajanju od 3-12 mjeseci, o čemu rješenje donosi nositelj osiguranja.

(3) Žalba protiv rješenja protiv rješenja iz stava 2. ovog člana ne odlaže izvršenje rješenja.

(4) Nositelj osiguranja će po proteku vremena na koji je isplata penzije obustavljena, po službenoj dužnosti uspostaviti ponovnu isplatu i to na nivou posljednje isplaćene penzije."

Predloženi član 116. postaje stav (5).

Obrazloženje

Navedenim odredbama sprečavaju se moguće zloupotrebe prava iz osnova generacijske solidarnosti od strane korisnika penzije, jača odgovornost korisnika, organa kontrole i nosioca osiguranja i spriječava rad na crno.

Amandman LVII

Predloženi član 117. postaje stav (1) istog člana, u kojem se iza riječi „starosne“ dodaju riječi „invalidske ili srazmjerne“

Iza stava (1) dodaju se novi stavovi (2) i (3) koji glase:

„(2) Novi iznos penzije u skladu sa stavom (1) ovog člana, određuje se tako da se ponovo odredi iznos penzije na dan ostvarivanja prava, računajući i naknadno navršeni staž, kao i plate ili osnovice osiguranja, pa se zatim taj iznos usklađuje sa kretanjem penzija od dana ostvarivanja prava do dana određivanja novog iznosa penzije.“

„(3) Novi iznos penzije u skladu sa stavom (1) ovog člana pripada korisniku od dana podnošenja zahtjeva“.

Obrazloženje

Amandmanom se dijelom proširuje krug korisnika kojima se može ponovo odrediti visina penzije i u pogledu vremena naknadno provedenog u obveznom osiguranju, usklađuje sa odgovarajućom odredbom zakona RS, čime se osigurava jednakost svih korisnika penzije u pristupu pravima, spriječavaju zloupotrebe i jača jedinstveno tržišta rada.

Odredbama novih stavova (2) i (3), jasno se definira način ponovnog određivanja penzije.

Amandman LXIII

Iza člana 117. dodaje se član 117 a) koji glasi:

- (1) Korisnik penzije može podnijeti zahtjev za određivanje novog iznosa penzije i na osnovu činjenica za koje je saznao ili su nastupile nakon donošenja rješenja o priznavanju prava na penziju.
- (2) Novi iznos penzije će se odrediti na način propisan stavom (2) člana 117. ovog zakona, ako je korisnik penzije pravo ostvario po odredbama ovog zakona, a ako je pravo ostvario prema propisima koji su važili do stupanja na snagu ovog zakona, na način propisan članom 138 a) ovog zakona.
- (3) Novi iznos penzije pripada od dana podnošenja zahtjeva."

Obrazloženje

Predloženim amandmanom se, u cilju postizanja adekvatnosti penzije, daje mogućnost ponovnog određivanja penzije i kada korisnik sazna za činjenice za koje nije znao u vrijeme donošenja rješenja ili koje su nastupile nakon donošenja rješenja i odrežuje način određivanja novog iznosa zavisno od toga da li je pravo na penziju ostvario na osnovu ovog zakona ili na osnovu zakona koji je važio do stupanja na snagu ovog zakona.

Amandman LXIV

Na kraju teksta stava (2) člana 121. brišu se riječi „i za tri mjeseca unazad“

Obrazloženje

Kako je za prestanak i uspostavljanje prava na isplatu penzije uslovjen podnošnjem zahtjeva korisnika, isplata se ne može vršiti automatski unazad tri mjeseca kako je taj period predviđen u slučaju sticanja prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja (član 106-108), već od momenta podnošenja zahtjeva.

Amandman LXV

U stavu (2) člana 122. na kraju teksta, umjesto tačke stavljaju se zarez i dodaje tekst „a pravo na porodičnu penziju prestaje u skladu sa odredbom iz stava (1) ovog člana.“

Obrazloženje

Amandmanom se izjednačavaju uslovi za ostvarivanje prava udovica na porodičnu penziju.

Amandman LXVI

U stavu (2) člana 123. na kraju teksta „umjesto tačke stavlja se zarez i dodaje tekst „a pravo na porodičnu penziju prestaje u skladu sa odredbom iz stava (1) ovog člana.“

Obrazloženje

Amandmanom se izjednačavaju uslovi za ostvarivanje prava udovica na porodičnu penziju.

LXVII

Amandman

U članu 124.u tački c) umjesto predloženog teksta „Budžet Bosne i Hercegovine“,treba da stoji tekst „iz dijela sredstava od prodaje državne imovine“, a iza tačke h) dodaje se tačka i) koja glasi:”iz sredstava naplaćenih dugovanja od doprinosa i drugih izvora u skladu sa zakonom“

Obrazloženje

Prema važećim ustavnim rješenjima uređenja BiH,entitetskim zakonom se ne može propisivati obaveza viših nivoa vlasti da učestvuje u finansiranju prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja u Federaciji.Činjenica je da su institucije Bosne I Hercegovine dužne obračunavati i uplaćivati doprinose iz obaveznog osiguranja za zaposlena lica koja imaju prebivalište na području Federacije,kao što i imaju obavezu i institucije Brčko Distrikta BiH za lica koja su se opredijelila da prava iz penzijskog i Invalidskog osiguranja ostvaruju po propisima Federacije,ali se navedenog pravno-političkog razloga ne može posebno isticati kao zakonska odrednica u tački c).

Dodata tačka i) posredno obuhvata zmeđu ostalog i Budžet BiH i BD BiH i druge Izvore u skladu sa zakonom.

Također se predlaže da se u izvore finansiranja uključe sredstava od prodaje državne imovine, naplaćenih dugovanja od doprinosa i drugih izvora u skladu sa zakonom“

Amandman LXVIII

U stav (1) člana 125.tačka e) se briše.

U istom stavu dodaje se tačka h) koja glasi:

„h)naknadu pogrebnih troškova u skladu sa ovim zakonom“.

Obrazloženje

Tačkom c) su obuhvaćeni svi troškovi za rad stručne službe nosioca osiguranja, pa nema potrebe posebnom tačkom izdvajati troškove nabavke opreme.

Članom 39. ovog zakona je predviđeno da, za slučaj smrti korisniku porodične i invalidske penzije, pored prava na porodičnu penziju pripada i pravo na naknadu pogrebnih troškova u skladu sa zakonom, pa nema nikakvog razloga da se zakonom jasno ne naznači izvor obezbjeđenja tih sredstava i način raspolažanja.

LXIX

U član 126. umjesto tačke stavlja se zarez i dodaje tekst „a koji će se donijeti u roku od 6 mjeseci od stupanja na snagu ovog zakona „

Obrazloženje

Kako se ova odredba ne odnosi na druge zakone na koje se odnosi odredba člana 146., to je ovim amandmanom utvrđen rok za donošenje zakona koji se isključivo tiče doprinosu.

Amandman LXX

U stavu (1) člana 128., umjesto rijeći „uplati“, treba da stoji riječ „uplaćuje“.

U stavu (2) istog člana iza riječi „kao i“ dodaju se riječi „Korisnik penzije može podnijeti zahtjev za određivanje novog iznosa penzije i na osnovu činjenica za koje je saznao ili su nastupile nakon donošenja rješenja o priznavanju prava na penziju“

Obrazloženje

Amandmanom se jasno naglašava kontinuirana obaveza obveznika uplate da redovno uplaćuje doprinos u skladu sa zakonom i stvara mogućnost uplate doprinosu od strane osiguranika ili kupca obveznika uplate ili drugih pravnih i fizičkih lica ukoliko sa tom uplatom osiguranički ispunjava uslove za ostvarivanje prava na penziju.

Amandman LXXI

Član 129. mijenja se i glasi:

„(1)Federacija u Budžetu obezbjeđuje sredstva za pokriće obaveza nastalih po osnovu prava ostvarenih pod povoljnim uslovima,po osnovu većeg obima prava određenih kategorija osiguranika udnosu na obim prava ostalih osiguranika, po osnovu posebnog staža, po osnovu međudržavnih ugovora i po osnovu obaveza po propisima koji su se primjenjivali do stupanja na snagu ovog zakona,kako slijedi:

- a) starosnu penziju – u cijelom iznosu ostvarenu sa manje od 15 godina osiguranja,
- b)porodičnu penziju –u cijelom iznosu ostvarenu iza korisnika starosne penzije sa manje od 15 godina staža osiguranja,,
- c)starosnu penziju ostvarenu uračunavanjem posebnog staža,— za dio penzije za koji je penzija veća posebnog staža,
- d) porodičnu penziju ostvarenu iza starosne penzije ostvarene iz tačke c) za dio penzije za koji je penzija veća po osnovu posebnog staža,
- e)invalidsku penziju ostvarenu uračunavanjem posebnog staža za dio penzije za koji je penzija veća po osnovu posebnog staža,
- f) porodičnu penziju ostvarenu iza invalidske penzije iz tačke e) za dio za koji je penzija veća po osnovu posebnog staža,
- g) invalidsku penziju u punom iznosu ako je uzrok invalidnosti povreda ili bolest nastala pod okolnostima iz člana 17 ovog zakona,
- h) porodičnu penziju ostvarenu iza korisnika invalidske penzije iz začke g),
- i) porodičnu penziju iza osiguranika ostvarenu uračunavanjem posebnog staža –za dio penzije za koji je penzija veća po osnovu posebnog staža,
- j)razliku izmedu najniže penzije i penzije koja po zakonu pripada korisniku,dok razlika postoji,
- k)prijevremenu starosnu penziju određenih kategorija osiguranika,do ispunjenja uslova za starosnu penziju,
- l) po osnovu međudržavnih ugovora i

k) po osnovu obaveza po propisima koji su se primjenjivali do stupanja na snagu ovog zakona..

Obrazloženje

Kako je cilj reforme penzionog i invalidskog sistema osiguranje dugoročne finansijske održivosti Fonda PIO/MIO,amandmanom je jasno i precizno definirana garancija Federacije za isplatu svih penzija i odgovornost za definiranu penzionu i invalidsku politiku.Kako prihodi od doprinosa u svakom isplatnom periodu ne moraju odgovarati rashodima za penzije,Vlada razliku namiruje iz Budžeta,a višak doprinosa preuzima u Budžet.Ovaj princip ne samo da vlada u svim zemljama Evrope,nego će doprinijeti povećanju stope učešća države u pokriću troškova penzijskog i invalidskog osiguranja i ostvarivanju razvojne funkcije penzijskog sistema.

Amandman LXXII

Predlaže se novi stav (1) člana 131.koji glasi:

„(1)Visina sredstava iz stava (1) ovog zakona utvrđuje se Budžetom Federacije za narednu godinu,a raspodjeljuju i transferišu u tekućoj godini, u skladu sa zakonom o izvršenju Budžeta Federacije.“

Predloženi stavovi (1) i (2) postaju stavovi (2) i (3).

Obrazloženje

Kako se finansijska podrška izvršenju svakog,pa i ovog zakona osigurava u skladu sa Budžetom i zakonom o izvršenju budžeta,to je amandmanom defeniran način obezbjeđenja sredstava za obaveze Federacije po ovom zakonu ,način obračuna i period transferisanja sredstava.

Amandman LXXIII

Iza stava (1) člana 132,dodaju se novi stavovi (2) ,(3) ,(4) i (5) koji glase:

„(2) Lice kome je na teret nosioca osiguranja izvršena isplata na koju nije imao pravo po ovom zakonu,obavezno je da vrati primljeni iznos ako je:

a) na osnovu neistinitih ili netačnih podataka koje je znalo ili moralo znati da su neistiniti,odnosno netačni,ili na drugi protivpravan način ostvarilo pravo iz penzijskog i invalidskog osiguranja,ili je ostvarilo pravo u većem obimu nego mu po ovom zakonu pripada,

b) koristilo pravo neovisno od promjene činjenica koje utiču na koričenje, gubitak ili obim prava,a znalo je ili moralo znati z ate promjene,

c)primalo novčani iznos beći od iznosa koji mu pripada po ovom zakonu,iako je znalo ili moralo znati da mu taj iznos ne pripada.

(3)U slučaju iz stava (2) tačka c) nosilac osiguranja donosi rješenje o utvrđivanju više isplaćenog novčanog iznosa,rok I način vraćanja.

(4) Nosilac osiguranja može rješenjem odrediti da više isplaćeni novčani iznos bude nadoknaden obustavom do jedne trećine mjesecnog iznosa penzije,sve dok se u cijelosti ne izmiri preplaćeni iznos.

(5) Rokovi zastarjelosti potraživanja naknade štete u slučajevima iz člana 132-134.ovog zakona,počinju teći od dana kada je u upravnom postupku postalo konačno rješenje kojim je priznato pravo iz penzijskog i invalidskog osiguranja,odnosno kojim je utvrđena pretplata novčanog primanja."

U tekstu predloženog stava (3),koji postaje stav (6),iza riječi "zahtjeva"dodaju riječi "po osnovu solidarne odgovornosti"....."

Obrazloženje

Predloženim amandmanom se detaljnije definiraju slučajevi koji podliježu pravu nosioca osiguranja za naknadu štete,način i postupak utvrđivanja i nadoknade štete,kao i odreduje početak računanja roka zastare.

Amandman LXXIV

U stavu (1.) tačka a) člana 136. iza riječi „odredbama“,dodaju se riječi „ člana 33.tačka a),člana 53 stav (5) i člana 54 tačka b)“

U stavu (1) tačka b) ,iza riječi „odredbama“ ,dodati riječi „člana 115.“

Obrazloženje

Amandmanom se preciziraju odredbe ovog zakona čije nepoštivanje povlači prekršajnu odgovornost poslodavca i osiguranika.

Amandman LXXV

Stav (1) člana 138. mijenja se i glasi:

„(1) Korisnicima prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja koji su prava stekli do stupanja na snagu ovog zakona će se izvršiti obračun penzija koje su trebali primati po svim osnovama predviđenim tim propisima i onih koje su im isplaćivane.

(2) Korisnici prava iz stava iz stava (1) ovog člana imaju pravo na isplatu razlike obračunate i isplaćene penzije u roku od pet godina od dana verifikacije visine ukupnih dugovanja i potraživanja po ovom osnovu.

(3) Zavisno od visine obračunatih pojedinačnih dugovanja i potraživanja isplata se može vršiti jednokratno i u obročnim mjesecnim dijelovima kao sastavni dio tekuće penzije.

(4) Nositelj osiguranja će najkasnije u roku od dvije godine od stupanja na snagu ovog zakona, izvršiti obračun penzija korisnicima iz stava (1) ovog člana i dostaviti na verificiju Ministarstvu ukupnih dugovanja i potraživanja po ovom osnovu.

(5) Prava korisnika penzijskog i invalidskog osiguranja koja proističu iz odredaba ovog člana, shodno članu 5. ovog zakona ne zastarjevaju.

(6) Do isteka roka iz stava (2), korisnici iz stava (1) ovog člana zadržavaju dostignuti nivo penzija na dan stupanja na snagu zakona, sa pravom na usklađivanje po odredbama ovog zakona.“

Predloženi stav (2) postaje stav (4).

Obrazloženje

Ocjene i preporuke Međunarodne organizacije rada (ILO) iz 2009. godine i Svjetske banke iz 2012. godine, su ukazale da metoda valorizacije prošlih plaća počev od 2000. godine sadrži i određenu nekonistentnost koja prouzrokuje nejednakost između generacija. Konkretno, penzijske osnovice posebno starijih penzionera, nisu valorizirane propisanim procentom rasta plaća nakon 2000. godine što se reflektiralo na njihove penzijske osnovice, pa tako i na njihove osnovne penzije, a što je imalo za posljedicu smanjenje zamjenske stope sa 62% na 50% i pad njihove adekvatnosti.

Prema važećem Zakonu kako se navodi, za prvih 20 godina staža osiguraniku pripada 2,25 % osnovice, a za svaku daljnju godinu 1,5 %, ali je to navodno kompenzirano kroz sistem jedinstvenog koeficijenta.

U Strategiji reforme PIO, ovakav indirektni način smanjivanja jedinične vrijednosti je nepravedan i trebalo bi ga uz podršku ostalih mjera zaustaviti, jer vodi u eroziju adekvatnosti penzija u Federaciji. Mjere na zaustavljanju erozije na pravedan način, nikada nisu poduzete.

SDP BiH smatra da bez sanacije višegodišnje erozije adekvatnosti penzija, nema pravedne reforme PIO i ravnopravnosti postojećih i budućih penzionera. Radi se o ličnim imovinskim i socijalnim pravima penzionera, koje mora garantovati država.

Jedinstven je zahtjev postojećih penzionera da se nepravda koja im je učinjena uskraćivanjem prava mora otkloniti.

Amandman LXXVI

U članu 148. riječ „pravilnik“, zamjenjuje se riječju „propis“.

Obrazloženje

Amandmanom se ujednačava termin sa terminom iz člana 131. stav (2) ovog zakona.

Amandman LXXVII

Iza člana 148 dodaje se član 148 a) koji glasi:

„Nosilac osiguranja će za svaku godinu nakon stupanja na snagu ovog zakona utvrditi koeficijent valorizacije plaće, tako da se prosječna plaća iz te godine dovede na nivo prosječne plaće iz godine koja predhodi godini za koju su uskladene penzije ostvarene prije stupanja na snagu ovog zakona.“

Obrazloženje

Amandmanom se utvrđuje obaveza nosioca osiguranja na utvrđivanje koeficijenta valorizacije penzijske osnovice budućih penzionera, kako bi se očuvala približna vrijednost njihovih prosječnih plaća.

Aner Žuljević, poslanik

